

Lekbottnar – grusade framtidutsikter

Länsstyrelsen Norrbottens län | 010-225 54 50 | norrbotten@lansstyrelsen.se

Projekt-id: BD011

Lekande lax på nygjord lekbotten i Linaälven 2018. Foto: Mikael Nilsson,
Fiskmiljö Nord AB.

Länsstyrelserna

Projektområde

Norrbottnen har cirka 20 huvudavrinningsområden som sträcker sig från Torneälven ner till gränsen mot Västerbotten. Där delar vi några huvudavrinningsområden med vårt grannlän. I Norrbotten finns tre av fyra nationalälvar, Torne-, Kalix- och Pite älvar vilka är skyddade från vattenkraftsutbyggnad. Många av vattendragen och sjöarna i Norrbotten är skyddade enligt EU:s art- och habitatdirektiv och är Natura 2000-områden. I Norrbotten finns vattenmiljöer med höga naturvärden.

Orsak till åtgärder

I jämförelse med både övriga Sverige och Europa har Norrbotten stora vattenresurser av god kvalitet. Men helt opåverkat av mänskliga aktiviteter är vattnet inte utan det finns flera problem, bland annat fysiska förändringar. Många vattendrag är påverkade av forna tiders rensningar för flottning. Även om det inte bedrivs flottning i dag utgör dessa modifieringar i vattendragen och sjöarna fortfarande stora miljöproblem. När vattendragen rätades och rensades ökade vattenhastigheten vilket gjorde att bland annat lekgrus spolades bort eller kompakterades i vattendragets botten av schaktmaskinerna. Vi har sett att vid miljöåterställning i vattendragen så är återskapandet av lekbottnar mycket viktigt för att öka fiskpopulationen.

Länsstyrelsen i Norrbotten har kartlagt vilka vattendrag som är påverkade av flottningen. Vi har identifierat mer än 10 000 kilometer vattendrag som har använts till flottningen och som är fysiskt modifierade och vi har biotopkarterat nästan 4 000 kilometer av dessa. Påverkan från flottning står för en betydande del av den nedklassning av vattenförekomster som gjorts i vattenförvaltningen inom ramen för EU:s vattendirektiv.

Länsstyrelsen har, i andra projekt, tagit fram ett kostnadseffektivt sätt att återskapa lekbottnar. Vi skulle vilja fortsätta att arbeta så i utvalda vattendrag. Vi har valt ut dem som ger mest ekologisk nytta att åtgärda, till exempel om det är flodpärlmusslor i systemet, om det är Natura 2000-område eller om det gjorts andra åtgärder, till exempel vanlig miljöåterställning.

Vad vi vill förbättra

Projektets mål är att göra cirka 5 000 lekbottnar vattendrag i Norrbotten och därmed förbättra livsmiljöerna. Vi hoppas förbättra livsvillkoren för Natura 2000-arterna flodpärlmussla, utter och lax samt gynna havsöring. Öringen är viktig för flodpärlmusslan i en del av dess livscykel. För att få

reproducerande bestånd behövs ung öring eller lax som flodpärlmusslelarverna kan använda som värddjur. Även andra djur och växter som lever i systemen kommer att gynnas av våra åtgärder.

Vi förväntar oss att cirka att göra cirka 5 000 lekbottnar under projektperioden och att livsmiljöerna i vattendragen förbättras samt att fiskpopulationerna ökar. De morfologiska kvalitetsfaktorerna ska uppnå minst god status.

Planerade åtgärder och aktiviteter

Innan åtgärderna görs kommer vi att ha ett samråd med markägare. Vi kommer att använda den så kallade undantagsregeln i miljöbalken, kapitel 11 §12, det vill säga vi kommer inte att anmäla vattenverksamheten till Länsstyrelsen.

Under sista säsongen i ReBorN 2021 hade vi en ambulerande grävmaskin som leddes av en arbetsledare. De gjorde många lekbottnar, det mesta av arbetet gjordes med maskinen men det sista gjordes manuellt. I och med att maskinen gick att flytta mellan objekt så blev arbetet mycket effektivt.

Planerad uppföljning

De vattenförekomster som har åtgärdsobjekt kommer att klassas om och om det inte är något annan faktor som drar ner statusen kommer den att höjas till hög eller god status.

I samverkan med

Havs- och vattenmyndigheten.

Länkar

[ReBorNs hemsida](#)

Länsstyrelserna

www.lansstyrelsen.se